

Kanun Numarası	4916
Başlığı	ÇEŞİTLİ KANUNLARDA VE MALİYE BAKANLIĞININ TEŞKİLAT VE GÖREVLERİ HAKKINDA KANUN HÜKMÜNDE KARARNAMEDE DEĞİŞİKLİK YAPILMASI HAKKINDA KANUN
Kabul Tarihi	03/07/2003
Kabul Edildiği Birleşim	22.Dönem 1.Yasama Yılı 102.Birleşim
Cumhurbaşkanlığına Gidiş Tarihi	04/07/2003
Cumhurbaşkanlığından Geliş Tarihi	18/07/2003
Cumhurbaşkanınca Yapılan İşlem	Onay
Resmi Gazete Tarihi	19/07/2003
Resmi Gazete Numarası	25173
Diğer Bilgiler	Tasarı/Teklif Bilgileri ve Komisyon Raporları

Dönemi ve Yasama Yılı	22/1
Esas Numarası	1/602
Başkanlığa Geliş Tarihi	16/05/2003
Tasarının Başlığı	Çeşitli Kanunlarda ve Maliye Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararınameye Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı
Tasarının Özeti	Yatırım ortamının iyileştirilmesi, yabancı yatırımların teşvik edilmesi, yerel yönetimlerin mali yapılarının güçlendirilmesi ve kişilerin mülkiyet haklarının kullanılmasına ilişkin mağduriyetlerinin giderilmesi amaçlanmaktadır.
Tasarının Son Durumu	KANUNLAŞTI

Komisyon Tipi	Adı	Giriş Tarihi	Çıkış Tarihi	Yapılan İşlem	Karar Tarihi
Tali Komisyon	Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu	23/05/2003	03/06/2003	Raporunu Verdi	
Tali Komisyon	Çevre Komisyonu	23/05/2003	03/06/2003	Raporunu Verdi	
Tali Komisyon	İçişleri Komisyonu	23/05/2003	29/05/2003	Raporunu Verdi	
Esas Komisyon	Plan ve Bütçe Komisyonu	23/05/2003	27/06/2003	Raporunu Verdi	27/06/2003
Tali Komisyon	Tarım, Orman ve Köy İşleri Komisyonu	23/05/2003	03/06/2003	Raporunu Verdi	
Tali Komisyon	Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu	23/05/2003	27/06/2003	Raporunu Vermedi	

Esas Komisyon Raporu(Sirasayısı) 198

Kanun Numarası: 4916

KARŞI OY YAZISI

Tasarıya ilişkin çoğunluk görüşüne aşağıda belirtilen hususlarda katılmıyoruz.

Kamu hizmetine tahsis edilmiş olan Hazine taşınmazlarının tahsislerinin kaldırılma usulü Maliye Bakanlığının Teşkilât ve Görevleri Hakkındaki 178 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 13 üncü maddesinde belirtilmiştir. Buna göre Hazineye ait bir taşınmaz tahsis amacına uygun olarak kullanılmıyor ise tahsisi Maliye Bakanlığınca kaldırılabilir. Bunun için Bakanlar Kurulu kararına gerek yoktur. Tasarının 2 nci maddesine göre tahsisleri Bakanlar Kurulu Kararı ile kaldırılacak taşınmazlar tahsis amacına uygun olarak kullanılmadığı veya amaca aykırı kullanıldığı konusunda herhangi bir tespit bulunmayan ve ilgili kurumca da tahsislerinin kaldırılmasına uygun görüş verilmeyen Hazine taşınmazlarıdır. Kamu hizmetinin yürütüldüğü taşınmazların gelir elde etme uğruna tahsislerinin bu şekilde kaldırılmasını doğru bulmuyoruz. Bu yaklaşım kamu hizmetini aksatacaktır.

29.6.2001 tarih ve 4706 sayılı Kanunun 4/b maddesi 6831 sayılı Orman Kanunu, 2634 sayılı Turizmi Teşvik Kanunu ve 2873 sayılı Millî Parklar Kanunu uyarınca ormanlardan izin veya irtifak hakkın konu edilmiş yerler dışında çeşitli amaçlarla kişiler lehine tesis edilmiş olan irtifak haklarına konu Hazine taşınmazlarının hak lehdarlarına satışını düzenliyordu. Tasarının 3/b maddesinde yer alan maddenin yeni şekli kapsamda 2634 sayılı Kanun dışında bir değişiklik getirmeyip gereksiz tekrarları kaldırmaktadır. Ancak söz konusu irtifak haklarından Turizmi Teşvik Kanunu uyarınca orman dışındaki Hazine taşınmazlarında tesis edilmiş olanlara konu Hazine taşınmazlarının hak lehdarlarına satışı konusu üzerinde iyi düşünülmesi gerekir. Düşünülmesi gereken husus kamu mülkiyetinin özel mülkiyete dönüşmesi değildir. Sorun burada değildir. Bu yerler doğal güzellik yönünden ülkemizin önemli varlıklarındandır. Sorun mülkiyet devrinden sonra bu yerlerin doğal güzelliğini kaybetmesine neden olabilecek imar planı düzenlemelerine yol açabilecek bir sürecin başlaması ihtimalidir. Böyle bir süreç bu varlıkları kaybetmemiz sonucunu yaratacaktır.

Tasarının 4 üncü maddesinin gecekondü affına ilişkin düzenlemeleri gecekondü sorununu çözmekte yetersiz olacaktır. Ayrıca madde kendi içinde de sorunlarla doludur.

Belediye ve mücavir alan sınırları içinde olup Bakanlıkça tespit edilecek alanlarda bulunan ve 31.12.2000 tarihinden önce üzerinde yapılanma olan Hazineye ait taşınmazlar madde kapsamına girmektedir. Bu şekliyle Maliye Bakanlığına çok geniş bir yetki verilmektedir. Bu tür bir yetki hukuka aykırıdır. Yetkilerde sınırın açıkça belirlenmesi gerekir. Ayrıca 4706 sayılı Kanundaki "toplu yapılanma" ibaresinden "toplu" kelimesi çıkarılmak suretiyle üzerinde tek bir izinsiz yapı bile bulunan taşınmazlar madde kapsamına dahil edilmiştir.

Maddedeki diğer teknik sorunlar ve eksiklikler şunlardır :

- Belediyeye bedelsiz devredilen taşınmazların imar planı yapılmaksızın işgalcilerine satılması doğru bir yaklaşım değildir. Doğru olan öncelikle imar planı yapılması ve sonra mülkiyet sorununun çözülmesidir.

- 775 sayılı Gecekondu Kanunu ile 2981 sayılı İmar Affına İlişkin Kanunda yer alan “yerinde korunamayan yapı” kavramı maddede yoktur. Bu da uygulama imar planı yapılmış yerlerde sorun yaratacaktır.

- Deprem tehlikesi nedeniyle yapı-denetim şirketlerinin yapılarının güçlendirilmesi konusunda görevlendirilmesi gerekir.

- Madde kapsamındaki taşınmazların satışından elde edilecek gelirlerin bir kısmının deprem tehlikesi altındaki yapıların güçlendirilmesinde kullanılması daha uygun olacaktır.

Madde bu şekliyle gecekonduya yaşayan insanlarımızın sorunlarını çözemeyeceği gibi kentlerimizin gecekondu bölgelerinin rehabilitasyonuna imkân vermemektedir. Yapılması gereken gecekonduya oturan insanımızın mülkiyet ve imar sorunlarını çözerken kentlerimizin modern bir görünüme kavuşmasını ve bu arazilerin yapılaşma olmayan bölümlerinde oluşmuş olan kentsel rantların da Hazineye kazandırılmasını sağlamak olmalıdır.

Tasarının 5 inci maddesi ile 4706 sayılı Kanununun 6 ncı maddesinin değiştirilmesi öngörülmektedir. Maddenin Hükümet tasarısındaki şekline göre birinci derece doğal sit alanı ilân edilen arsa ve arazilerde, toplam inşaat alanı taşınmazın yüzölçümünün yüzde altısını geçmemek üzere koruma kurallarınca onaylanacak olan plan ve projelere göre yapılaşma izni verilecektir.

Alt komisyon çalışmaları sırasında yüzde altı oranı yüzde üçe indirilmiş ve 10 000 metrekare yüzölçümünün altında olan taşınmazlar ile tarafı olduğumuz uluslararası sözleşmelere konu olan yerler madde kapsamı dışına çıkarılmıştır.

Kültür ve Turizm Bakanlığı temsilcisinin komisyonda verdiği bilgilere göre de Türkiye’de 5278 arkeolojik sit, 831 doğal sit, 188 kentsel sit, 125 tarihî sit ve 390’da karma sit bulunmaktadır. 831 doğal sit alanı içerisinde 472 adet birinci derece doğal sit alanı bulunmaktadır.

Sit alanlarında koruma amaçlı imar planı uygulanmaktadır. Konuyla ilgili 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanununda yapılaşmayla ilgili herhangi bir hüküm bulunmamaktadır. Koruma amaçlı imar planları koruma kurullarının kararıyla şekillenmektedir. Mevcut uygulamaya göre de bu alanlarda yapılaşma gününbirlik tesislere yönelik olarak son derece sınırlıdır.

Yine 2863 sayılı Yasaya göre sit alanlarında taşınmazı olan kişilerin mağduriyetlerinin giderilebilmesi amacıyla kamulaştırma öngörülmüştür. Ayrıca bu taşınmazların uygun özellik ve değerdeki Hazine taşınmazları ile trampa edilmesi de bir ikinci yol olarak benimsenmiştir. Ancak kamulaştırma bugüne kadar işletilmediğinden ve trampa olanağı da oldukça sınırlı sayıda kaldığından kişilerin mağduriyeti giderilmemiştir.

Düzenlemenin gerekçesinin birinci derece doğal sit alanlarında taşınmazları olan kişilerin mağduriyetinin giderilmesi olduğu anlaşılmaktadır.

Düzenlemeyi aşağıdaki nedenlerle doğru bulmuyoruz.

1. Birinci derece doğal sit alanlarındaki yerler özel mülkiyete konu olmakla birlikte doğal güzellikleri nedeniyle aynı zamanda bütün toplumun da ortak malıdır. Bu nedenle koruma altına alınmış ve yapılaşma çok sıkı şartlara bağlı kılınmıştır. Bu bir ihtiyaçtan doğmuştur. 2863 sayılı Kanunun kabul edildiği 1983 yılından yirmi yıl sonra bu ihtiyacın

ortadan kalktığını ileri sürmek mümkün değildir. “Sürdürülebilir kalkınma” dediğimiz kavramın temelinde nitelikli bir kalkınma politikasının desteklenmesi için yeterli doğal kaynağın korunması ve gerektiğinde yenilenmesi vardır. Düzenleme konuya sadece mülkiyet açısından yaklaşıldığını konunun bu boyutuyla ele alınmadığını göstermektedir. Bu yaklaşım mağduriyeti giderme uğruna bütün topluma ait olan doğal güzelliklerimizin elimizden çıkmasına neden olacaktır.

2. Konuya sadece mağduriyetin giderilmesi açısından yaklaşıldığında da düzenlemenin kendi içinde tutarlı olmadığını görüyoruz. Sit alanı rakamlarına bakıldığında yapılaşmanın sınırlandığı doğal sit alanı dışındaki diğer sit alanlarında Hükümet tasarısının yaklaşımıyla ifade edecek olursak mağduriyetin devam ettiğini görüyoruz. Birinci derece doğal sit alanlarının sayısı yapılaşma yasağı olan arkeolojik sit alanlarının sayısının yüzde onundan bile azdır. Kaldı ki birinci derece doğal sit alanlarında yapılaşma izninin hiçbir anlam ifade etmeyeceği tarım arazileri de vardır. Amaç mağduriyeti gidermek ise birinci derece doğal sit alanı dışındaki taşınmazlar içinde bir çözümün getirilmiş olması gerekir. Çözüm adına getirilen düzenlemenin gerçekte bir çözüm olmadığı açıktır.

3. Sit alanlarına ilişkin inşaat alanı izninin yasalarla düzenlenmesi doğru değildir.

Tasarının 6 ncı maddesi kapsamındaki düzenlemelerden Hazineye ait taşınmazların ifraz, tevhit, tescil ve tespit işlemlerinin imar mevzuatındaki kısıtlamalara tâbi olmaksızın yapılması yönündeki düzenlemeyi eşitlik ilkesine aykırı buluyoruz. Kişilerin mülkiyetindeki taşınmazlar imar mevzuatındaki kısıtlamalara tâbi iken Hazinesinin özel mülkiyetindeki taşınmazlara ayrıcalık tanınmasını kanunların genelliği ilkesiyle bağdaştıramıyoruz. Böyle bir uygulama imar uygulamasını bozucu bir etki gösterecektir.

Tasarının çerçeve 9 uncu maddesi ile 4706 sayılı Kanuna eklenen geçici 4 üncü madde üzerinde toplu yapılaşma olan vakıf arazilerinin Hazineye ait taşınmazlarla trampa edilebileceğini öngörmektedir. Vakıflar Genel Müdürlüğüne korunamayıp işgale maruz kalmış olan arazilerin Hazineye ait taşınmazlarla trampa edilmesi doğru olmayıp işgale teşvik edici mahiyettedir. Bu iyi çalışmayan bir kurumun ödüllendirilmesi anlamına gelir. Düzenleme ayrıca vakıf hukuku yönünden tartışma yaratacak niteliktedir.

Tasarının çerçeve 18 inci maddesi ile 3083 sayılı Sulama Alanlarında Arazi Düzenlenmesine Dair Tarım Reformu Kanununun 7 nci maddesi değiştirilmektedir. Hükümet tasarısında dördüncü sınıftan yukarıda olup bitkisel üretimde kullanılmadığı belirlenen arazi için düzenleme yapıldığı halde komisyonda kabul edilen şekilde arazi sınıflaması konusunda bir ayırım yapılmayıp tarımsal arazilerin tamamının satılması, sınırlı aynı hak tesis edilmesi ve kiralanması olanağı getirilmektedir. Madde, 3083 sayılı Kanunun temel kabulünü değiştirmekte ve verimli tarım arazilerinin hiçbir sınır getirmeden tarım dışı amaçlarla kullanılmasının önü açılmaktadır. Amaç sanayi yatırımları için arazi temini ise bu daha sınırlı bir düzenleme ile de yapılabilirdi. Düzenleme tarımın teşviki konusunda bir geri adım niteliği taşımaktadır.

Tüzel kişiliğe sahip yabancı şirketlerin köy sınırları içerisindeki taşınmaz iktisabına ilişkin maddenin güvenlik açısından iyi değerlendirilmediği anlaşılmaktadır. Her ne kadar tasarıda güvenlik açısından Bakanlar Kurulunun istisna belirleme yetkisi var ise de farklı bir yöntem belirleyip karşılıklılık esası çerçevesinde izin verilecek yerlerin Bakanlar Kurulu

Kararları ile belirlenmesi daha uygun olacaktır. Ayrıca sınırlı aynı haklar mülkiyet hakkı gibi olduğu için bu haklarda karşılıklılık ilkesinden vazgeçilmemesi gerekir.

Tasarının 27 nci maddesiyle Hazinesin taşınmazlarından mera, yaylak ve kışlak olarak yararlanılabileceği anlaşılan yerlerin ilgili komisyonlar tarafından bu şekilde kullanılmak üzere kararlaştırılmasından önce Maliye Bakanlığının uygun görüşünün alınması öngörülmektedir. Düzenlemenin gerekçesinin mera komisyonlarının çalışmalarına bir sınır getirilerek satışa sunulacak Hazine taşınmazlarının sayısının artırılması olduğu anlaşılmaktadır. Maddenin komisyonda uğradığı değişiklik ile Maliye Bakanlığının uygun görüşü belediye mücavir alanları içerisindeki taşınmazlarla sınırlı tutulmuş ise de bu uygulama da sorun yaratacak niteliktedir.

Büyükşehir Belediyelerinin vergi gelirlerinden aldıkları payın dağıtımına ilişkin olarak 2002 yılında yapılmış olan düzenleme bazı büyükşehir belediyelerini kaynak yönünden güçlendirmiş bazılarındaki ise düzenlemenin mahiyeti gereği aksi etkide bulunmuştur. 1999 yılında depremde zarar görmüş olan belediyelerin geçici bir süre ile bu uygulamadan olumsuz etkilenmesinin önüne geçilmesi gerekir. Tasarının 28 inci maddesindeki düzenleme bu açıdan yetersizdir.

Ali Topuz İstanbul	Osman Kaptan Antalya	M. Akif Hamzaçebi Trabzon
M. Mesut Özakcan Aydın	A. Kemal Deveciler Balıkesir	Osman Coşkunoglu Uşak
A. Kemal Kumkumoğlu İstanbul	K. Kemal Anadol İzmir	Gürol Ergin Muğla